List 34. **NOVICE** Tečaj XXVI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtleta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 19. avgusta 1868.

Gospodarske stvari.

Gosenice na zelji — grozna letošnja nadloga.

Gospod dopisnik iz Bučke prosi „Novic", naj bi povedale pomoč zoper gosenice na zelji, kterih je letos toliko, da so v več krajih že popolnoma pokončale zelje. Prava poljska nadloga so.

Svetuje se mnozih rečí, ktere naj se potresejo na zelje, ali s kterimi naj se poškropí. Ali kakor je z vodo zmešani petrolej potrjen, da pomorí mnogovrstni mrčes, tako nevaren je zelju, ako ostro to olje pride do srca zelnega.

Tako je gospodar v veliki stiski, ker v taki silni nadlogi, kakor je letos sèm ter tjè, ne pomaga nič, kadar je tega mrčesa na milijone. Tukaj je pomoč skor tako nemogoča, kakor ob ognji, kadar že cela hiša gorí.

V tacih okoliščinah, kakor so gospodarji letos, ne vemo jim boljega na srce položiti, kakor to, kar so „Novice" 1856. leta pisale. Naj bi ponovljeni poduk ne bil klic vpijočega v puščavi! „Novice" so takrat to-le svetovale:

„Koliko škodo napravijo gosenice marsiktero leto zelju (kapusu), znano je vsakemu gospodarju in vsaki gospodinji. In spet letos je bilo tega požrešnega mrčesa v nekterih krajih na kupe. Obirali so jih, pa pridno dan na dan je bilo treba jih obirati in pokončevati; če ne, ni tudi obiranje nič zdalo.

In vendar imamo dosti gotov pomoček, večkrat potrjen in tudi v „Novicah" že priporočan — pa Bogu bodi milo! da so dobri sveti tolikrat glas vpijočega v puščavi. Danes se bere kaka reč, jutri je že pozabljena. Potrebno se nam tedaj zdí, še enkrat in sedaj, ko so požrešne gosenice gospodarjem in gospodinjam v spominu, od konopelj govoriti po besedah „Frau. Bl." Morebiti si bojo pridni gospodarji in gospodinje zapomnili to za drugi čas.

Konoplja je pomoček — pravi ta časnik — kteri storí, da ni treba gosenic na zelji obirati. Poskušalo se je marsikaj že, trosilo in škropilo po zelenjadi, pa vse vkup nič ne pomaga. Ali ni tedaj najpametneje, da se gospodarji poslužijo takega pomočka, kteri metulje od zelnikov odganja, da ne zasirjajo jajic, iz kterih se zležejo požrešne gosenice. Tak pripomoček je konoplja. Omotični konopni duh odganja metulje, da ne letajo okoli, kjer konoplja raste. Z malo rečjo je tedaj pomagano. Nič druzega ni treba storiti, kakor med gredami, kjer je zelje, vsejati nekoliko konopelj, ktere na tem mestu kaj rade rastejo. Da pa konoplja prepozno ne doraste, ampak da je že takrat, kadar zeljni metulji okoli frčijo, tako doraščena, da puhtí iz sebe metuljem zoperen duh, se mora sejati dosti zgodaj, tedaj, kakor je kraj in letina, ali brž iz začetka meseca rožnika (junija) ali sred tega meseca ali proti koncu. Ako vtakne gospodar na kakih 10 čevljev saksebi konopljenega semena po zelnikovih gredah, more si svest biti, da ne bo metuljev blizo in potem tudi gosenic ne bo."

Rastlinam škodljive živali.

Rastlinam so mnoge živali škodljive, velike in majhne, domače in divje: svinje, kure, tiči, zajci, črvi, mravlje, gosenice, uší, bolhe, polži, kobilice itd.

Če so njive v takem kraji, da veči živali lahko do njih pridejo, treba je skrbeti za ograjo, najboljše za živo mejo, gosto in nizko, trnjevo ali drugo, da vsaj veči živali do rastlin ne pridejo. Gosto mejo naredimo, ako vsajeni les izprva spomladi skozi dve ali tri leta prirezujemo in tako nizko držimo, da se razraste, in se vejice druga v drugo zapletejo.

Tičem je teže njivo in žito, postavimo prosó, ubraniti. Postavijo se jim strašila, da se vsaj nekaj časa bojé; včasi se pa odpodé. Nekoliko pa se jim more tudi privoščiti, saj tudi hočejo živeti in življenja veseli biti, in tolikanj bolj, ker so nam sicer zato koristni, kajti veliko mrčesev pokončajo, kteri bi nam še veči škodo delali.

Mravlje se odpravijo, če se mravljišča poiščejo in pokončajo, z vrelo vodo najhitreje in najbolj.

Črve in gosenice pa je že teže ugonobiti. Veliko gosenic in črvov se zatare, če metulje lovimo in zataremo. Ravno tako, če zalego po perji in drevji poiščemo in pokončamo; če črve v zemlji pri oranji in kopanji pomorimo; posebno če kebre lovimo in jih prav veliko zataremo, ki ne le sami veliko škodujejo, ampak tudi črve zaležejo, da nam rastline spodjedajo. Nekteri olje zoper gosenice svetujejo, pa ne premislijo, da olje ni le gosenicam in takim mrčesom, ampak tudi vsem rastlinam hud strup. — Z apnom ali pepelom rastline, mlado zelje, repo itd. poštupati, včasi gosenice pomorí. Drugi svetujejo s trpentinom sèm ter tjè vejice po njivi namazati; ker trpentinovega močnega in hudega duha gosenice ne morejo prenašati, zato bežé. Včasi pa tudi vse to nič ne pomaga, in ni še znano, kaj da bi vselej pomagalo. Včasi je že toliko gosenic bilo, da so vse, kar je bilo za-nje, pojedle, predno so dozorele, in po tem glada poginile, predno so zalego naredile, in bil je potlej dolgo časa mir pred njimi. Človeška modrost tukaj še malo zmore.

Tiči, kteri od tacih živali živé, še zmiraj več opravijo, kakor mi. Toraj je nespametno take tiče preganjati ali loviti, ampak boljše je, jih privajati in jim mir dati, postavimo, senicam, brglezom, žolnam, srakoperjem in tudi celó vrabcem, ki kebre in gosenice jedó. Koliko

muh bi več bilo, če bi jih lastovke in srakoperji in drugi tički, ki večidel le od njih živé, ne polovili. Če tedaj vrane ali kavke za brazdo hodijo, nikar jih ne podimo, če morebiti včasi tudi po kakošno koruzno zrno posežejo, pa vendar še raji debelega črva, ki bi nam utegnil veliko škodovati, pozobljejo. Ravno tako živé tudi postovke in več druzih tičev od črvov. Nespametno bi bilo preganjati jih, ki malo ali pa nič hudega ne storé. Le take tiče, kteri samo zrnje jedó, če se ti ljubi, lovi in jej. Bodimo pametni pri tičih, in podučimo se popred: ali so nam koristni ali škodljivi!

Zoper uší, bolhe, polže, kobilice se je tudi težko vojskovati. Uší včasih apno pokončá. Bolhe tudi apno, pepel ali saje. Če bi 14 dni po setvi sopet še ravno tisto, postavimo, zelje, sejali, šle bi bolhe na mlajši rastlinke, une bi pa med tem odrastle, da bi jih bolhe potlej več ne jedle. Uší se držé na spodnji strani peresa, postavimo, na zelji. Potreti jih, je najgotoviše. Nikar ne išči druzih pomočkov, ki vsi ti dosti ne zdajo! Gotovo pa pomaga, če tudi kakošne groše veljá, da jih obirati in pokončati damo — pa pridno in več časa zaporedoma.

Polži, ki včasi že jeseni rež do čistega končajo, se s poštupanim apnom najgotoviše zatarejo.

Kobilice naše bolj po travnikih kakor na polji živé, in zeló veliko škode ne delajo. Če bi pa celi oblaki kobilic iz jutrove dežele prišli, kakor je že včasi bilo, bi, kamor bi sedle, naglo vse zgrizle, da bi tla gola ostala. Veliko ljudí z vejami, ognjem in dimom bi jih morebiti pregnali, da bi se, kaj pa da, spet drugej vsedle.

Krti, krtice itd. se lové in končajo. Ker pa krti veliko mrčesov v zemlji pojedó, umni kmetovalci trdijo in priporočajo: ne pokončavati krtov! Krt je take natore, da se ne dotakne nobene korenine pod zemljo, tedaj nam od te strani celó nobene škode ne storí. Koristen pa nam je zato, ker podzemeljske mrčese žre, in ker s tem, da krtine dela, zemljo rahljá, spodnjo mrtvico na dan meče, da se zraka in vlage napije in tako rodovitna postane. Z ozirom na tak velik dobiček bi tedaj kmetovalec še le imel krte si rediti, ne jih pa pokončavati, ker tisto nadlego, da krtine delajo, lahko z grablami poravnamo v svoj gotov dobiček. Le edino takrat, če so poleti na senožetih krtine koscu na poti, smelo bi se reči, da so nam nadloga, — ali to se jim smé že prizanesti za druge dobrote, ki nam jih storé.

Gospodarske novice.

* Tržišča (sejmi) za kokone na Ogerskem. Zagrebški „Gospod. List“ pripoveduje, da je ogersko ministerstvo trgovine oklicalo mnogo večih mest na Ogerskem, kjer se kokoni prodajati morejo, da se s tem svilarstvu na noge pomaga. V tem razglasu govorí minister tako-le: „Ker se od mnogo strani slišijo pritožbe, da poglavitna zapreka svilarstvu (židoreji) na Ogerskem je ta, da svilorejci svojih kokonov ne morejo prodati, spoznal sem za dobro — dokler ne najdemo boljših pomočkov — da se v večih mestih in ako je mogoče v stolici gospodarskih društev, tisti čas, ko se gojenje svilnih črvičev dovršuje, naznanijo sejmi za prodajo kokonov, da na taka tržišča kupci in prodajalci domačih kokonov skupaj pridejo.“ Potem minister odločuje take sejme v Kaniži na 15. dan kolovoza, v Zala-Egerseku na dan Marije Magdalene, v velikem Bečkereku na 17., v Pečuhu na 15. kolov., v Novem Sadu na 11. julija, v Zomboru na 15. kolov. in to vselej na tisti dan, ko je živinski sejm. Potem odločuje minister posebno cimentirano mero, po kteri naj se prodajajo itd. — Taki sejmi bi tudi pri nas pripomogli k razprodaji kokonov, kajti tudi pri nas je to velika ovira napredku svilorejnemu.

* Družba za vinstvo v Gorici. — Te dni je razposlal ustanovni odbor vabilo na vdeleževanje in načrt pravil tega društva. Občne določbe so te-le: Družba za vinstvo na Goriškem se ustanavlja kot brezimna (anonimna) družba na delnice (akcije). Glavni namen tej družbi je zboljšanje domačih vin in kupčevanje ž njimi. Naloga bode tedaj društvu, prizadevati si, da se bo pridelovalo boljše grozdje, in da se bode širil praktičen poduk o vinstvu, torej se bodo sprejemali učenci, da se jim bode kazalo, kako naj vino napravljajo po družbinih načinih. Ustanovljena bo družba za 10 let. Ali bo imela obstati še dalje ali ne, o tem bo imel pravico skleniti občni zbor. Samo ko bi se primerilo, da bi potrjeni račun konec tretjega ali poznejih let pokazal gotovo zgubo 50 odstotkov družbinega kapitala, bode se družba tudi poprej razdrla.

* Svilne gosenice v gnoji zapredene. — „Domovina“ pripoveduje čudno prikazen, ki je pomina vredna, tako-le: „Letos (poleti) so se svilodi (židne gosenice) japanske sorte skoraj vsem gospodinjam sami od sebe izvalili, da-si ni bilo ti nekterim všeč, ker so prišle v zadrego zastran listja. Tako jih je tudi neka žena v vasi ** (eno uro hoda od Gorice) v drugo redila, in to tem pridnejše, ker so se jej bili prvi letošnji svilodi (spomladi) dobro sponesli. Po 4. levljenji pa žena zapazi, da ne grejo nič kaj po volji. Odbere toraj, kar je bilo bolj zdravih, ostale vrže na gnoj; gospodar pa vzame vile in jih rahlo z gnojem pokrije; na to je nastopilo deževno vreme. Med tem so se zdravi svilodi zapredli in naredili 5 funtov galete. Ko je bila ta že pobrana in prodana, gré gospodar gnoj mešat, in kaj najde? Privleče vse polno galete, to je zapredenih svilnih gosenic izpod gnoja! Jaz sem bil sam priča te čudne prikazni pri tej čudni živalci Božji.“

Národne stvari.

Tabor ljutomerski.

Evo po dani obljubi obširniši popis zanimivega ljutomerskega tabora!

Gospod župnik ljutomerski dr. Klemenčič stopi prvi na leco in zbranemu ljudstvu govorí tako: „Rodoljubi, po novi ustavi, podani nam od cesarja, nam je mogoče in imamo pravico naše želje in misli očitno pod milim nebom izgovoriti ter jih naznaniti vladi, da se izpolnijo. Da pa začnemo delo, treba nam je reda, treba nam je predsednika. Da ne bi časa tratili z volitvijo, zato vam predlagam učenega rodoljuba, rojenega sosedni vasi pri Mali Nedelji, gosp. dr. J. Razlaga (živio!) za predsednika. Ako je tudi vaša misel, recite: da!“ — Vse kliče: da, živio dr. Razlag. — Tako soglasno izvoljeni predsednik nastopi in govori: „Slovenci, dragi rodoljubi! Več 100 let je že preteklo, kar se naši predniki niso smeli zbirati pod milim nebom in razgovarjati se o rečéh, ktere zadevajo občino in občne reči. Dôba je zdaj zato, da izreče slovenski narod svoje želje in jih naznani vladi. Trenotek je važen, porabimo ga! Žalostno se je godilo našim prednikom in tudi nam; al mi želimo, da se naši deci bolje godí, (Živio!) Sreča bo za nas, če bode telesno in duševno izobraženje tako, kakoršno je mogoče. Skrbeti moramo, da stori obrtnik, uradnik itd. vse po najboljih močeh, kajti takrat se bo reklo, da je narod na boljem stanu. To hočemo storiti, ker imamo um, pamet in dobro čutljivo srce. Ker ste mi dali čast, da sem prvemu slovenskemu taboru predsednik, zato vas prosim, da me ubo-

gate, da vzdržite red in se nobeden ne vtika v govor drugemu, ker to ne gré, da bi jih več na enkrat govorilo. Zdržite mir, bodite sami čuvaji slobode in reda. Tako so ravnali Rimci, Grki, ker so imeli zdravo pamet.“ — Predsednik naznanja, da je taboru razgovor o §. 19., kterega bere. Ko se še imenujeta gosp. Rapoc in g. Zelenik za zapisnikarja, dá predsednik besedo g. Kukovcu.

Gosp. Kukovec, posestnik ljutomerski: „Nebesa so nam otrokom matere Slave danes prijazna. Prišli so odlični sinovi in sestre iz daleč in od blizo na prosto povabilo rodoljubov v prvi tabor. Zbrano nas je mnogo. Povzdignimo glas in povejmo, kaj je nam treba. (Živio!) Nobeden ne more tajiti, da narodna ideja hira, in on laže, kteri pravi, da smo prenapeti, ako tirjamo svoje pravice. Beremo vam z lic, vrli Slovenci in Slovenke! da vas je srce sem peljalo, da brat dá roko bratu, da kažemo, da smo narod in da narod ostati hočemo. Najtehtnejša pravica naroda je pa njegov jezik. Skrbeti je treba, da on zadobí svoje častno mesto, ktero mu dostaja. Vsak narod ima svoj jezik v uradnijah, Magjar magjarskega, Nemec nemškega itd. Mi znamo, da smo Slovenci, al obžalovati moramo, da naš jezik ni še na mestu, ktero mu gré, ni še v uradnijah (cesarskih kancelijah). To ni prav. Ni prav, da Slovenec si za drag denar išče svoje pravice, in mnogokrat še le od kakega mazača zvé, kaj je na listu zapisano. Kadar se narodu sodi pravica, jemlje se mu ob enem pravica, ker se jezik njegov zametuje. Večkrat vlada na naše tirjatve to odgovarja, da ni ljudí, ki bi znali slovenski pisati. Al gotovo bi ga znali, ko bi vlada ukazala, da naj se ga poprimejo; saj je znano, da človek vse storí, da si kruh služi ali ohrani. — Očita se nam, da ni res, da hočemo slovenski jezik. Al je to res? (Ni res, ne! hočemo ga.) Mi ostanemo zvesti podložni presvitlemu cesarju, pa svoje pravice tirjamo po postavni poti in podlogi.“ — Govornik bere že v našem 33. listu omenjeno 1. resolucijo. Predsednik jo še enkrat razjasni in prosi, da se glasuje. Vse kliče: vsi smo za to! Predsednik govorí dalje: Mi mislimo, da smo vsi enih misli. Da se nam pa ne bo moglo očitati, da jih je bilo med nami veliko, ki niso bili naših misli, prosimo tiste, ki niso za gosp. Kukovčev predlog, da roké vzdignejo. Nobeden ni vzdignil roke.

Na to dá predsednik besedo dr. Zarniku. Gosp. dr. Zarnik: „Mi smo vas povabili, da pridete se potegovat za stare pravice. Mi vemo, da so vam naši sovražniki rekli, da hočemo davke povikšati. Moj predgovornik je vam že dokazal, da je to narobe svet, da se ne rabi v uradnijah na Slovenskem slovenski jezik. Na zgornjem (nemškem) Štajarskem bi ga v Muro pognali, ko bi jim kdo hotel slovensko uradovati. Jaz predlagam pa drugo reč. Pred mnogo stoletji sta prišla sv. Ciril in Metod v slovenske kraje sv. evangelij oznanovat, govorila sta slovenski. Tudi sedanji naši duhovni so vrli rodoljubi, zvesti Slovenci. Ti govoré z vami le slovenski; al škof njim dopisuje v nemškem jeziku. Uradnije njih so nemške. Če pa mi od uradnikov tirjamo, da uradujejo slovenski, tem bolj moramo to tirjati od uradnij škofovih. Našim protivnikom ni prav, da smo danes zbrani; lagali bodo, to vemo. Al ko bi znali slovenski, ne bi nam nasprotovali, ne bi se tako lagali.“ Govornik omenja še koristi vpeljave slovenskega jezika in razloží 2. resolucijo. — Predsednik še razjasni ta predlog, in bere resolucijo, ktero se je soglasno sprejela. Zoper ni nobeden bil.

Predsednik dá potem g. Božidaru Raiču besedo. Gosp. Bož. Raič: „Bratje Slovenci! Sklenili ste, da hočete v svetnih in škofovih uradnijah slovenski jezik. Jaz se pa zdaj vrnem na šole, kmečke, realke, gimnazije. Prve imajo le namen, da se človek, na svoji zemlji ostaječi, učí brati, pisati, svoje reči zapisovati, računiti. Druge pa imajo namen, da resnice krščanske vere, zgodovine, prirodopisja itd. se izučijo in to isto pozneje druge učijo. Vprašam: Ali so nam te učilnice zadostile? Ne! Namen teh učilnic je bil le nas ponemčiti. Tega pa nečemo! (Ljudstvo kliče: nečemo!) Ker ima Lah, Nemec, Magjar itd. svoj jezik v šoli, zakaj ne bi tega mi imeli? Mi zahtevamo, da resnica postane, kar nam je naravna pravica, kar se nam je zaterjevalo že mnogokrat. — Kaj je krivo, da uradniki uradujejo le nemški? Šole so krive, ker se je vedno le za nemške šole delalo in to posebno v Gradcu, kamor tudi naši denarji grejo. Kaj je krivo, da se je vas za vasjo na Štirskem ponemčila, da smo Slovenci faro za faro zgubili? Naše šole. Kaj je krivo, da so nam mestjani v narodnih rečéh nasproti? Naše neslovenske šole, ker se ljudjé ne naučé slovenskega jezika. Gotovo ne bi bili nam nasproti, ko bi ga znali. Kaj je krivo, da mnogi še ne vejo prav svojega imena zapisati? Šole. Kaj je krivo, da se še celó med prostim ljudstvom nahajajo ljudjé, ki sovražijo Slovence? Šole, v kterih so se napili tujščine. Kaj je krivo, da toliko naših ljudí na boben devajo? Šole. Kaj je krivo, da mi delamo, tuji ljudje imajo pa hasek? Šole; ako bi bile šole bolje, ne bi imeli tujci najlepših vinogradov v rokah, kteri so vedno le na to gledali, da se mi ne bi podučili, češ, kdor ni podučen, tak se dá víti. — Da se tedaj vse to obrne na bolje, hočemo slovenske šole, a ne le ljudske, ampak tudi realke in gimnazije. S tem pa nečem reči, da sem sovražnik nemškemu jeziku, kteri ima velike filozofe in zgodovinarje.“ — Predsednik dr. Razlag bere 3. resolucijo, ktero je ljudstvo sprejelo soglasno, kajti niti eden ni glasoval nasprotno.

Gosp. dr. Prelog iz Maribora povdarja v svojem govoru, da naj vsak rodoljub dela za blagostanje svojega naroda, česar so se tudi posebno zdaj rodoljubi v Ljutomeru prijeli. Omenja govorov prejšnjih govornikov, in pravi: „potrebno je poslancu, da izvé, kaj njegovi volilci želé. Vsak, kterega koli kot poslanec tega okraja vprašam, kaj ga tiščí: mi reče: „dac ne morem zmagati.“ Al resnica je, da se v zdanjem času davki ne morejo znižati. Pa resnica je tudi, da človek, ki plačuje priklade, bi rad vedel, kaj se za to dela. To se zvé pri srenjskih in okrajnih zastopih lahko, ker se račun more tirjati. Al tudi to smemo tirjati, da nam deželni odbor pové, kaj se dela z našimi denarji.“ Na to našteva, koliko štirski Slovenci plačajo za deželno zalogo in koliko bi se koristnega lahko naredilo, ko bi se ta denar obračal za potrebe Slovencev, in ne, kakor zdaj, večidel le za nemške zavode. „Tirjamo toraj — pravi dalje — da se za naše denarje napravijo nam koristni zavodi, slovenske realke in kmetiške šole.“ (Živio!) Predsednik bere potem 4. resolucijo, ktero enako drugim enoglasno sprejme tabor.

Gosp. Božidar Raič stopi v drugič na oder in sprejet z živahnimi živio-klici govorí sledeče: „Slovenci radi pojemo „Kje dom je moj“. Pesem, v kterej je stavek „Na Slovenskem dom je moj“. Zgodovina nam kaže, kako se je merila narodom pravica, kako se je temu ali onemu godilo. Če mi vprašamo gore na Slovenskem, vode Savo, Muro, Krko, vse nam bodo pričale, da je že od starozgodovinskih časov tukaj naš dom.“ Na to dokaže, da je slovenska zemlja naša prvotna in da so se drugi le vselili, da škofi nemški pod Karolom Vélikim niso mogli pri nas krščanske vere razširiti, akoravno so še darila saboj vozili in da sta to apostola Slovanov, Ciril in Metod, storila, ker sta govorila slovenski jezik.“ On povdarja, da so drugi na-

rodi naše preddede delili in nas Slovence razcepili v več krajev. Ker pa to, kar je razdeljeno, ni celo, ni pravo, in se mora zediniti, če se hoče, da dobí moč, tedaj to isto tudi mi smemo tirjati in zato predlaga „zedinjeno Slovensko“, ktero ni nikomur nevarno. Ono bo dalo Slovencem moč, in če so ti močneji, močneje je celo cesarstvo. — Tudi 5. resolucija je bila z viharnimi klici enoglasno sprejeta.

Na to stopi gosp. dr. Vošnjak na oder in govori o krepkem postopanji druzih narodov, da si ohranijo svojo narodnost in jo razvijajo sebi in svojim potomcem na blagor in slavo. Čas je toraj, da so tudi Slovenci začeli tako postopati. Mi moramo tirjati svoje pravice. Nova, pred 8 meseci vpeljana decemberska ustava ima sicer §. 19., ki bi moral biti poroštvo za ohranitev in gojitev vsaki narodnosti. Ali ta le obeta, je le gola teorija, dokler se ne pridadó izvršilne postave, in dokler vlada tega ne storí, nimamo zaupanja, da jej je v resnici mar za želje in zahteve našega slovenskega naroda.“ Na to nasvetuje 6. resolucijo, ktera je bila enako drugim soglasno sprejeta.

S tem je bilo razpravam konec. S posebno pohvalo moramo omeniti to, da govorniki so na kratko, pa jasno in temeljito podpirali (motivirali) svoje predloge in da niso se sprehajali v dolgem besedovanji.

Predsednik dr. Razlag se zahvaljuje nazočim, ki so od blizo in dalječ prišli v prvi tabor, — gosp. Globočniku, cesarskemu komisarju, za njegovo prijazno in vljudno obnašanje. Z živio-klicem cesarju končá tabor.

Na to se je ljudstvo začelo še le sèm ter tjè razhajati. Tù so se eni krepčali s kapljico vina, tam so drugi se razgovarjali o razmerah sedanjega časa itd. Vse se je v najlepšem redu vršilo in ne najmanjša nezgoda ni dregnila v dobrovoljno skupščino, akoravno je bilo mnogo naroda pozno v noč na taboru. Nekoliko gostov se je zbralo v čitalnici, kjer so se slišale času primerne zdravice. Gotovo ostane vsakemu v dobrem spominu prvi tabor na Slovenskem.

Slovansko slovstvo.

Narodne pesmi iz St. Vrazove zbirke.

Priobčuje F. Kočevar.

Bernekarjev grad.

Stoji, stoji, cerkev sv. Martina,
Na hribu zadaj je grajščina,
V drugem hrib' straža stojí.
Iz grada h straži pot storjena,
V zemljo skrito je zvotljena,
Gospod Bernekar tu živí.
En dan stojí z gospó u linah,
Okoli gleda po lastinah,
Z gospó pomenja se tako:
Poženk pristava čede hrani,
Naprej tam gori pod gorami,
Naš grad in dvorje se dobó,
Naravnost vunkaj proti Savi,
Polje naš Bernik u planjavi.
Poglejva proti spodnjim kraj',
Ker lepi travniki logovi
Dobrave zadaj za bregovi!
Poglej kaj je lastnine naj'!
Za mano se nazaj obrni
Prot žalostni Marij u Ternji,
V ternju pastirji jo dobil'
Al kolkorkrat jo domú vzeli,
Vselej se nazaj preseli,
V ternju so jo li častil!
To čudo so ljudje spoznali,
In tamkaj cerkev ji zidali,
Zato ji „v Ternju“ dal ime.
Marijo tamkaj počastiti,
Skoz nje pomoč Boga sprositi,
Vse križem vrejo tje ljudje. —
Gospá začela zdaj tožiti:
Clo faro hočjo tam storiti,
De b' Šmarten fara ne b'la več;
De b' jez u Ternje k maš hodila,
Tega ne bodem pervolila,
Domá raj bodem, pa je preč!
Gospod jo z lepo li tolaži:
Nikar čez to se ne razdraži,
Popeti čmo po tleh škarlat,
Ostrešje do Ternja storiti,
Stopala tud' ne boš po blat'.
Jez raji hočem zlesti s kačo,
Kot faro tam imet domačo.
Oh glejte kaj se zdaj zgodí!
Na naglim zemlja se odprla,
Gospó z grajščino je požrla.
Gospá se v kačo spremení.
H studencu tam per strani Straže
Se večkrat kača zdaj perkaže,
De išče ukleta si pomoč. —
Na vratu kača ključe nosi
In vode žegnane si prosi,
Lovi ga, kdor je mem gredoč.
Včasi šacov lepa varje,
Takrat posez', kdor vidi dnarje,
V imenu božjih treh peršon. —
Če bi večkrat tud' velela,
Kdor bi ubogal, bi ga zmela.
Ta denar bo rešnikov lon. —
En lovec tod enkrat je hodil,
V podzemljni grad ga pot zavodil,
Per denarjih vidil je gospó.
Duhovniga je on šal vprašat,
Kako bi blo se mu obnašat?
Podučil ga je ta tako.
Ko storil lovec po tem sveti,
Četrtič silila je vzeti,
Pa sam per seb' on pravi: stoj!
Ker on nič več vzeti neče,
Mu ona sama zadnjič reče:
Oh srečen ti, no svetnik tvoj! —
En gospodičič se bil zmotil,
V podzemljni grad se bil napotil,
Vsa lepa notri b'la gospá.
Če hočeš — mu je govorila —
Rešenje bodem zadobila,
De zmiraj bodem, kot sim b'la.
Tri leskve pernes, mladike
Kar zrasle so en let velike,
Z vsako me enkrat udar'! —
Ko prvo vdariš, bodem sama
Lih kakor peklenska zmama,
Obupat vendar li nikar! —
Ko drugo vdariš, bodo zveri
Tiščale v te k velik' zaveri,
Pa tretje mahnit se ne straš! —
S sabo je šibice pernesel,
Udaril dvakrat, pa se tresel. —
V tretje mahnit se preplaš'. —
Strašno je ona rujovela:
Nesrečen! de ne spolniš dela!
V devet- devetdesetim leti,
'Ma hoja se ozeleneti,
Iz nje bo zibelko storiti,
In dete bo prišlo na svet;
Le-to v nji se bo zibalo,
In potlej novo mašo bralo,
Imelo srečo me rešit! —
Zdaj kača vedno ključe nosi
In: „Rôse, rôse!“ večkrat prosi,
Težavo svojo tolažit.

Opazka. Na koncu te pesmi je od neimenovanega pisatelja njenega to-le pristavljeno: „Dieses Lied und die Sage handelt von der Entstehung der Pfarre Cirklach in Oberkrain. Daher lässt sich das Gesagte nur durch die Berücksichtigung der Umstände dieser Pfarre erklären. Diese Sage muss sehr alt sein, indem der Diöcesan-Schematismus die Entstehung der Pfarre wenigstens vor das Jahr 1353 versetzt. In welchem Jahre aber diese Pfarre entstanden ist, ist noch nicht bekannt.“ Jaz pa še to-le pristavim: Če bo ravno kritika predstoječo pesem za umetno in ne za národno spoznala, vendar je njena oblika, kar se dikcije tiče, znamenje velike starosti in zato važne znamenitosti.

Šolske stvarí.

Letopisi šolski.

6. Novomeška gimnazija.

Izvestje tega gimnazija ima na čelu spis v nemškem jeziku pod naslovom: „Chronologische Darstellung der wichtigeren, die Stadt Rudolfswert betreffenden Daten, mit besonderer Berücksichtigung des Franciskaner-Conventes“ (spisal prof. o. Rafael Klemenčič). Med mnozimi črticami zanimivega zgodovinskega tega popisa nahajamo tudi to, kar se je o deželnih volitvah 27. sušca 1867. leta v Novem mestu grozovitega godilo, ko so se neki zeloti zmagonosne in veselja pijane stranke tako spozabili, da so silovitno napadli nedolžnega zagovornika mirú, ki je postavno in zmerno národno stran branil. „Laibacherica“ je sicer rekla, da take dogodbe ne spadajo v šolski program. Mi jej verjamemo, da jej ni ljubo, da se odkrijejo svetu razuzdanosti one stranke, ki se tako rada baha za „kulturonosno“; al pisatelj je prav imel, da je očitno govoril o dogodbi, ktera se tudi mimo šolskega poslopja ni povse brez zopernosti motala. Se vé, da je mnogim jako ugodno, ako se razuzdanosti njihove stranke zakrivajo s plaščem pozabljivosti, nasproti pa ob volitvah vsaka malenkost na nasprotni stranki obeša na veliki zvon in, da bi več zaleglo, tudi na zvon — laží. Vodja, 6 profesorjev in 6 suplentov (izmed kterih sta 2 umrla med letom) je podučevalo 182 dijakov, in to 175 slovenskih, 2 hrvaška in 5 nemških, ki so učnine plačali 800 gld. 10 kr., a iz ustanov prejeli 1286 gold. 21 kr. podpore. Tudi ta gimnazija ima podporno družbo ubozim dijakom, ki jo je osnoval preč. gospod prošt Arko.

7. Celjska gimnazija.

„Schiller als Aesthetiker“ (spisal prof. dr. G. a. Lindner) je naslov nemškemu spisu, s kterim se začenja program te gimnazije. — Vodja, 11 profesorjev in dva suplenta so podučevali 302 dijaka, med kterimi je bilo 219 Slovencev, 82 (?) Nemcev in 1 Hrvat. — Zakaj priimkom in krstnim imenom v razredbi učencev

niso pristavljena tudi imena rojstnih krajev, to sam Bog vé. Iz tega izvestja pozvedamo, da je tukajšnji gimnaziji podporna družba letos naklonila 183 gld. 94 krajc.

8. Zagrebška gimnazija.

Njen program ima latinski vvodni članek, kteremu je naslov: „Horatius de Plauto in epistola ad Augustum recte an secus senserit quaeritur“ (spisal prof. Arminius Šrabec). Vodja in 15 profesorjev je podučevalo 495 dijakov (za 115 manj mimo ljubljanske), in sicer 448 lat. katoliških, 17 grško-katoliških, 18 pravoslavnih, 12 izraelitov. Pristavka rojstnih krajev pogrešamo tudi v tem izvestju. —

Po vsem se vidi, da v gimnazijskih programih so letos učiteljski spisi v národnih jezicih — bele vrane.

Znanstvene stvari.

Sporočilo

o XI. odborovi seji slovenske Matice

v Ljubljani 9. julija.

(Konec.)

Na vrsti so odborovi nasvetje, in o A o naučnem slovniku bere najprej g. dr. Costa odsekovo poročilo in prične se razprava.

Prvi spregovorí in sicer zoper „Naučni Slovnik“ g. L. Svetec, češ, da ni še čas za tako knjigo, in dokazuje to z ozirom α) na dušni, β) novčni stan, in γ) sicer na potrebe slovenskega naroda. Slovenci doslej nimamo tolike književnosti, ne potrebne terminologije, ne sposobnih pisateljev, in mora se slovenščina spraviti prej v šolo, da se vzbudijo. Stroški bi bili preveliki, ker dajati se mora na svitlo vsaj koledar z letopisom, da naznanuje stan slov. Matice. Ker je „Naučni slovnik“ le posnetek že obstoječe literature, na vrhuncu kake izobraživne dobe, za gizdo, zato ni neobhodno potreben, kar spričuje tudi skušnja. Nasvetuje toraj: „naj se to delo za zdaj odloží, vendar iz uma nikar ne izpustí, temuč vmes naj se pozvé zgodovina českega „Slovnika naučnega“, o kterem nekoliko govorí. — G. Svetcu nasproti se oglasí g. dr. Krek, ter gledé na stroške kaže, da bi se smele opustiti druge ne celó primerne knjige, na pr. „Umetni zidar“ itd., kakoršne bi morebiti prevzela družba Mohorjeva, s ktero bi se Matica lahko sklenila i v koledarju. Kar stan Matičin zadeva, lehko se v dveh polah dá naznaniti družnikom. Slovenskih šol čakati ne smemo, ker čakali bi predolgo; terminologija se izdeluje sproti; delo to pa je v podporo vsem vednostim in znanstvom, velike koristi, ter podpira nasvet odborov s pristavkom, naj glasuje občni zbor tudi o druzih treh točkah tega predloga, ne samo o prvi. — Za njim povzdiguje prav navdušeno gosp. odbornik Božidar Raić velikansko misel, ki jo je sprožil g. Anton Lésar in dalje tako na tanko in temeljito razvil g. dr. Costa, naj se je Matica poprime ne gledé na opovire in prigovore, kakoršne ima v začetku vsaka dobra reč, ter razkazuje bolj na tanko, kako bi se dobili pisatelji, koliko bi imel spisati eden, kako bi se dalo zložiti in vrediti imenstvo ali nazivje, kako bi se shajali v razdelkih pisatelji in odborniki, kako bi nas moralo biti sram potomstva, ako se ne podamo junaško na boríšče itd. Delo to sicer ne bi bilo za kmeta, ali vzgled za Slovence srednje in više vrste; razkosani tako med seboj bi v tem delu imeli neko edinstvo, in ko bi tudi glavnica se imela načeti, vélika skupščina naj dovoli tudi poslednje petice, in ustanovi naj se nova Matica, in z vsklikom sprejmimo odborov predlog! — Dr. J. Bleiweis kaže, da je res, kar je Raić povzdigal, „audaces fortuna juvat“, in da ne bi nikakor mogel tako britke kritike pisati našim duševnim močém kakor g. Svetec; da imamo že vendar mnogo terminologije (rastlinske, rudninske, zdravilstvene, zgodovinske, jurid. polit. slovnik itd.), da naučni „slovnik“ nima razlagati na tanko posamesnih ved, da je koristen celó kmetiču za njegovo polje, olikanim stanovom pa sto- in stokrat, česar ga skušnja učí, in tako ravná skoro vsa današnja inteligencija druzih narodov s svojimi „Convers. Lexiki“. Gledé na denarne moči, pravi, se bo dalo marsikaj prihraniti, in če tudi ne, delo se mi zdí prevažno, práv zaklad našega naroda, toraj ne odlašajmo tega, in če tudi danes sklenemo, pomnimo, da jutri še ne začnemo, in če so Čehi mogli, moremo mi, če le hočemo. — G. Svetec ponavlja, da je hotel le razpravo sprožiti, da druzih knjig ne smemo opustiti, da se narod iz te ne bo naučil veliko, da se terminologija prisiliti ne dá, da se ravno z „Naučnim Slovnikom“ pravo junaštvo ne skazuje, in ker bode delo mnogo stalo, naj se reč dvakrat premisli. — Ko mu dr. Krek omeni, da nikakor vseh knjig ne bode Matica opustila, da tudi Čehi niso prej še imeli dovršenih znanstev po vseh razdelkih, in vendar so pričeli s tem delom, in ko g. M. Močnik opomni, da je gledati pri spisovanji tega dela zlasti na namen, in toraj posebno na odbor, ki ga bode oskrboval, in da bode pospeševalo narodno edinstvo, da se jutri koj ne bode začelo, nasvetuje gosp. župn. Ripšl, konec debate. Ali ta predlog se ne sprejame in besedo poprime še g. prof. Šolar ter pové, da je že v odboru govoril zoper to, naj vže zdaj sklene o „Naučnem Slovniku“, in meni, da se s Čehi v tej reči meriti ne smemo, da za nektere knjige že sedaj pisateljev ni dobiti, da-si bi bile prav koristne, na pr. ravno „umetni Zidar“, ko bi jih le 200 po njem svoje zidarstvo povzdignilo in zboljšalo, da je našemu narodu treba zlasti gospodarstvenih knjig, da naj se prej tem potrebam zadostuje. — Ko še dr. J. Bleiweis pojasni, da se s Čehi res meriti ne smemo, da se pa vendar le, ako so se ti lotili vkljub toliko težavam tolikega dela, smemo tudi mi Slovenci lotiti ga, in g. Stare popraša, je-li to nasvèt ali sklep, — naposled sporočevalec g. dr. Costa spregovori rekši, da je to odborov nasvet ali predlog, toraj gotov; da bi ga odbor sicer sam smel izvršiti, vendar je zarad velike važnosti hotel predložiti ga občnemu zboru v konečni sklep. Ker so vgovori že ovrženi v sporočilu odborovem (glej str. 27.), razkaže le ob kratkem, da tudi nekteri vgovorí zarad dohodkov in stroškov niso resnični, da glavnica utegne vmes narasti do 40.000 gld., da se bode po premoženju sproti določevalo lahko, koliko pol n. p. 25, 10 ali 12 ali še menj naj se izdá na leto; da vgovor zastran slovenskih šol gre na adreso državnega zbora, da nam je zgodovina českega slovnika dovolj znana, in da-si je delo težko, vendar začnimo!

Predsednik g. dr. Vončina dá glasovati najprej o Svetec-Šolarjevem predlogu, za kterega se oglasi pet družbenikov, in po Raičevem nasvetu se sprejame z vsklikom odborov nasvet, ter glasuje se nato tudi o druzih točkah njegovih, ki se nespremenjene sprejmó, le v točki b) se po nasvetu dr. Kreka po besedi „udov“ sprejame dostavek: izmed kterih imate dve tretjini stanovitno bivališče v Ljubljani.

B) o načrtu novih Matičnih pravil:

Gosp. dr. Costa prebere sporočilo odborovo o načelih novih pravil in nasvetuje, ker ima vsak njihov načrt v rokah, naj se opustí čitanje posamesnih §§., in

prične koj splošnje, po tem posebno posvetovanje, in g. Robič želí, naj se v §. 2. vvrstí, da vsak družnik dobí sprejemnico ali posebno diplomo, ki bi se dala napraviti za male stroške. Tajnik pové, da se je na to že mislilo, in da se za poskušnjo dela že neka slika. Ker pa blagajnica društvena stroškov za to ne more sprejemati, in bi po opombi dr. Razlagovi diploma mógla imeti kolek, se po besedi Costovi, da ta reč gré v opravilni red, ne pa v pravila, izroči odboru, da jo izvrší tako, da kdor bode želel na svoje stroške diplome Matične, jo tudi dobí.

Na to se §. 1—4 sprejamejo. — §. 5 se po dr. Razlagovem nasvetu popravi tako, da se va-nj vstavi beseda „praviloma.“

§. 7: „Knjižnice in druge . . . . . obrokih“ — se po Raičevem nasvetu kot dostavek prestavi v 2. §. pod posebno črko d) in tako pravila skrčijo na 19 §§.

Pri §. 14. (13.) nasvetuje g. dr. Razlag, naj se premení poslednji stavek tako-le: On izvoli tudi tajnika **po razpisanji službe na tri leta** in druge potrebne pomočnike, opiraje se na to, da bode posihmal dela še več, da se imed več prošnjikov izvoli lahko najsposobnejši, da dela tudi rajši in vspešniše, kar kaže izgled Ilirske Matice. — Dr. Costa se s tem ne vjema, ker je nepotrebno to jemati v pravila, ker je graja ali meja, ki si jo stavimo sami, zato naj se to prepustí odboru, ali sprejme v opravilni red; to tudi obveljá, ker Razlagov predlog ostane v manjšini.

Pri 15. (14.) misli g. dr. Krek, da brez ozira na osebnosti zaznamnja nekaki občni odjek, ako očitno izreče iskreno željo, naj se pri prihodnji odborovi seji, kadar se ima voliti predsednik, izvoli možak, kteri svoje duševne moči lahko žrtuje tako imenitnemu ustavu, vodi občne zbore, in sploh, da-si je časi težavno, vsi odborniki, ki prevzamejo to čast, prejamejo tudi dolžnost. G. B. Raić celo méni, da ne bi bilo napačno, ako bi občna skupščina si volila prvosednika.

Pri §. 20 (19.) želí prof. Bradaška, naj bi, ko bi društvo nehalo, glasovali le tisti, kteri so glavnico zlagali, t. j. ustanovniki pri poslednjem vélikem zboru zbrani ali v slučaju, da se ne bi mogel sklicati občni zbor, odbor Matičin, in glasí naj se 19. §. tako-le: „Ko bi društvo nehalo, sklenejo odborniki, na poslednjem vélikem zboru zbrani, in ako ne bi več bilo mogoče sklicati véliki zbor, sklene odbor, v kakošen za slovenski narod občnokoristen namen se obrne društven imetek.“ — Ves zbor pritrdi tej premembi.

Na zadnje se po dr. Costovem nasvetu glasuje še sploh o vseh §§. in sprejamejo se pravila soglasno s sprejetimi premembami; — po tem takem se nova Matičina pravila glasé kakor sonatisnjena na 41.—43. strani Matičinega sporočila.

C.) O g. Erjavčevem nasvetu

velí dr. Razlag, ker vreduje ravno sedaj g. Šulek hrvaško-srbsko terminologijo, da odbor po volji občnega zbora piše gosp. Erjavcu, naj stopi v dotiko z gosp. Šulekom, ako se da spraviti na dan vzajemna hrvaško-srbsko-slovenska terminologija. G. Raić pa omeni, da po „Naučnem Slovniku“ morda tega ne bode treba; sicer pa se ima zložiti hrvaško-srbska uradno, in slovenska se bode po unej morala sostaviti posebej.

Niti izmed zbranih niti izmed nepričnih Matičinih udov ni občnemu zboru nikdor stavil nobenega nasveta. Došlo pa je 4. t. m. do občnega zbora pismo, v kterem „dramatično društvo“ prosi, „da bi mu slovenska Matica dajala vsako leto, vstevši 1868. leto, po 300 gld. podpore.“ — Tajnik od besede do besede prebere to prošnjo in prvosednik popraša, kaj o njej misli véliki zbor; ker se na to vprašanje ni oglasil noben družnik, zato se prošnja izroči odboru v obravnavo in konečno rešitev.

Po tem dež. poslanec g. Mih. Tavčar naznani izid nove volitve tako-le:

Oddanih je bilo 155 volilnih listov; za ljubljanske odbornike so bili voljeni: gg. 1) A. Kos s 147.; 2) dr. Jan. Zl. Pogačar s 149.; 3) dr. Leon Vončina s 148. in dr. Franjo Papež s 123. glasovi;

za vnanje pa gg.: 1) Črne Anton s 150.; 2) Matija Majar s 145.; 3) dr. Rad. Razlag s 154.; 4) Drag. Šavprl s 150.; 5) dr. Andr. Vojska s 151.; in 6. dr. Jož. Vošnjak s 154. glasovi. — Za temi so največ glasov dobili ljubljanski družbeniki: gg. Levstik France (24), dr. Poklukar (9) in dr. J. Cvajer (5); vnanji pa: gg. Kosar France (9) in dr. Greg. Krek (7).

Naposled poslovi predsednik prof. dr. Vončina zbor z željo, da bi vse, kar je sklenil, bilo Matici v pospeh in v korist národu slovenskemu.

Zabavno berílo.

Harambaša.

Prosto po hrvaščini posnel Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Vplamenjenega srca, kakor še nikdar nikoli, vrnila se je Milica s plesa domú. Zaspanec je bežal od nje in Marice, kajti le-ta je mogla, kaj pa da nemudoma vedeti in slišati koj do drobne pičice vse, kar se je zgodilo preteklo noč. Milica je kakor kako lepo „storjico“ pravila, kakošne rasti je ta krasni junak, kakošnih očí, ust, las, nosá; kako se je plemenito obnašal; kako je bil napravljen; kaj in kako je govoril; kako in kolikokrat je ž njo plesal, — in vse ostale malenkosti, ktere popolnoma vedó samo zbegane deklice pomniti in pripovedovati. Marsikako reč je večkrat ponavljala, pa še je mislila, da ni vse na drobno razštela, razložila in povedala. Do svitlega dne je trajal njuni razgovor, in sicer tako dolgo, da jima je še le v Milično sobo stopivši varh zmedel besedo.

Da se je pričelo preteklo noč Milično romantičnosanjarsko življenje, to naši bralci in zlasti ve, vedoželjne bralke, lahko popolnoma uganete in spoznate. Teh misli je bila tudi Milica sama, in hotela je pričeto nitiko spresti do zadnjega vretena. Koj po zajutrku je namreč mogla iti Márica „špionirat“ čudo-lepega ptujca; kajti povedala je bila Milici, da dobro pozná točarja v krčmi „pri Cesarju“, in da ena ondotnih hišin jej je stara, dobra prijateljica. Nasledek njenega špionstva izvedela je Milica čudo zgodaj, že ob deseti uri dopoldne, in bila je ž njim popolnoma zadovoljna. „Lepi tujec“ — djala je Marica — „ni kak navaden človek, ampak preučena glava, tako pravijo vsi natákarji in hišine „pri Cesarju“. Celi božji dan namreč ne dela druzega, kakor da bere romane, kterih je bojè cel voz s seboj pripeljal. Pa tudi ljubeznjiv je kakor angelj; vsem ženskam „pri Cesarju“ bil je kmalu možgane zmešal. Zraven tega pa živí kakor žlahen gospod, in je tako radodaren, da more gotovo imeti zlate jame in sreberne goré. Drugim gostovom morajo natakarji in hišine včasih za kako malo službo ali postrežbo še iz papirnatih desetic par soldov nazaj dati; le-ta pa tudi iz srebernega trdnjaka ni solda nazaj noče. Zato se pa tudi vsi posli in strežaji v gostilnici rujejo med seboj, kdo mu bo stregel.“ — Pa to še ni bilo vse. Marica se je že spoznala in sprijaznila s tujčevim strežajem, ki je tudi jako zanimiv človek. Ta jej je povedal, da njegov gospod danes celo jutro ves navdušen govorí le o neki prekrasni gospodičini, — pravi Vili — ktero je

pri sinočni zabavi videl in ž njo plesal. Pravega imena tujčevega pa vendar Márica nikakor ni mogla izvedeti, ker si je on prišedši k „Cesarju“, privzel — gotovo nalašč — priprosto ime, in ga v gostilnici vsi kličejo le za „gospoda Potájič-a.“ Marica je obetala, da nabrusiti si hoče peté, ter iti tako dolgo v pénkljè, da pride tej reči celó do dna. — In res — šlo jej je njeno osledovanje srečno spod rok. Kaj neki zvitim ženskam ostane skrivno! Že čez dva dni pride uboga reva Marica od svojega špioniranja k željno čakajoči Milici, ter jej vsa potrta in oparjena začne tiho šepetati: „Jojmeni, za Boga! kaj sem izvedela. Groza me sprehaja, ako samo le mislim na to. Britka je najina, draga gospodičina! Stanko, tujčev strežnik, razodel mi je danes vso skrivnost. Zdaj vem, kdo je njegov gospod; al morala sem se mu gotovo tristokrat „prizeksat“, da, še celó zakleti bi se bila morala kmalu, da tega ne bom nikomur razodela in povedala.“

„Za Boga! kaj je? kdo je? Povej! hitro povej“! jezlá Milica vsa plaha.

„Zdaj pač vem“ — nadaljuje Márica — „kdo je ta gospod Potájič, ki vam je tako strašno možgane zmešal. Tako dolgo sem prosila Stankota, da me je uslišal. Zdaj sicer vse vem, al kaj pomaga! Lasje se mi ščetinijo na glavi, kadar mislim na to.“

„O jojme, sprejojme! Márica! govori, govori: kdo je on? kaj je“? — hití Milica vprašati.

„Srce Vam bo počilo, če Vam povem“ — zavrne Márica.

„Počilo mi bo zdaj-le ta trenutek, ako mi ne poveš“ — reče strastna Milica.

„Vedite tedaj, ker ne jenjate drugač“ — pravi plaha družabnica — da on je hajduški harambaša. V zadnjem puntu je bil eden najhujših rogovileževv; šlo mu je celó za glavo, pa vsrečilo se mu je, da je pobegnil še ob pravem času iz ječe, potegnil jo med hajduke, naropal si krvave sile denarja in blaga, zdaj pa si išče zveste ljubice, da ž njo v obilnosti preživi prihodnje dneve.“

„Blagor meni“ — zakliče radostna Milica, in lúska vesela z rokami; — „hajduk! hajduk!“ — veselo kliče in objema začudjeno in osupnjeno Márico. „Hvala tebi, dober Bog! Hajduka, junaka sem dobila, — oj, kako sem srečna! Mislila sem poprej, da je kak knez, to bi bilo sicer gospôsko; ali on je hajduk, to je pa romantično, hajduk

Ki očeta nima, nima mater,
Ki mu hišica je tamna gora,
Sta mu oče, mati: meč in puška,
Dve pištolji: dva rodjena brata,
Z britko sabljo si cekine kuje,
Živí prostó, ko sokol pod oblaki.“

„Al, draga moja Milica“ — pravi Márica — „če policija izvé za njega, hipoma ga bo zgrabila, in premalo ga je, da ne bi šel na kol. Ta hajduk je nek potepuh od pét do glave, glasoviti tolovaj in hudodelnik.“ (Kon. prih.)

Dopisi.

Iz Brezovice na Primorskem. — Ni dolgo, kar smo g. Ivana Kastelic-a iz Materije za domačega šolskega ogleda dobili in brž se je otrokom ljubeznjivega skazal ter v šoli potrebne rečí koj preskrbel. Lepa mu hvala! Bog daj, da šolska mladež ima v njem mnogo let ljubega očeta, kteri stariše opominja dolžnosti, da marljivo pošiljajo otroke v šolo in ki bi tudi pripomogel, v domačem jeziku more lepo izobraziti se! Vse to se bo pa doseglo, ako se stariši, ki nočejo otrok z lepo v šolo pošiljati, po postavi kaznujejo. Mnogo otročičev imam, ki v šolo pribežijo, pa se po šoli domú ne upajo, ker so jim stariši prej v šolo branili! Pridi, pridi sveti Duh in razsvitli take stariše! — Ni dolgo, kar je dopisnik iz Hrušice gospodu Jelovšeku, vrlemu novograjskemu nadžupanu, očitno pohvalo izrekel, da je tako prijazno učitelju k njegovi plači pripomogel. Tudi jaz se moram v tej zadevi častitemu gosp. Gašparju Kastelcu, vrlemu materijskemu nadžupanu očitno zahvaliti, kajti tudi on meni moj zaslužek v pravi dobi odračuni, čeravno je že leto in dan, da ima od marsikterega kmeta plačilo za učitelja dobiti. Lepa vam hvala vsem, kteri se potrudiste, da učitelji v pravem času dobivamo svoj zaslužek, kterega tako težko čakamo kot grešna duša odrešenja. J. Košič.

Iz Bučke 11. avg. K. — Omenil sem bil v „Novicah“, da je bila uničila pogubivna toča vsipaje se na tukajšnjo poljšino, ko je ravno jela klasiti se, kmetiču veselo nado na bogato žetev. Prišle so čez polje še druge uime; prav neugodno vreme meseca junija je vzročilo rjo, ki je strla rž in pšenico, tako, da imamo povse slabo žetev, malo plenovita žita. Posebna uima pa tare zdaj rastoče zelje po zeljnikih; brez števila gosenic ga vjeda neusmiljeno. Uničile so že po cele zeljnike, pustivše le rebra na kocenju, in to po vsi okolici. Obirajo in drozgajo jih, pa ni mogoče s tem zatreti jih, ker podrozgane nadomesti zalega mlajših, ki zopet strahovito gljodajo in hrustajo, dokler ne ogolijo do reber mesenih veh. Ko jim zmanjka živeža, preselijo se vrstoma s zelnika v bližnji zelnik, ali celó na odrastlo repo. Ako pa tega precej zaslediti ne morejo, klatijo se po vrtovih, plazijo se okoli hiš, v dolgi vrsti sledijo druga drugi na hišne stene, na podstrešje, nadleguje ta negnjusna, škodljiva drhal celó ljudí v bivališčih. Kaj menite, drage „Novice“, kako bi mogli v tem hipu zdatno znebiti se teh nemilih gostov, kako jih vspešno zatreti? Ljudje milo zdihujejo ter prosijo Boga v hiši Božji pri zato namenjeni daritvi sv. maše, da bi jim odvrnil to nadlogo. Videl sem moža in ženo večkrat na dan obirati perje teh škodljivek; toda nista mogla ubraniti, da ne bi bil njun zelnik v treh dneh čisto vkončan. Pa kako bi jih mogla, ker jih žrè na eni vehi po 30—50 in še več! Tiči, zlasti vrabci, predrzni na bogato zalogo v kozolcih, malo se brigajo za gosenice. Ker pa zelje tako gré pod nič, odpade svinjam zdatna klaja, ljudem glavni vžitek pozimi, ker oni so ob kislino, ako jim vjedó še repo. Božja pomoč!

Iz Idrije, 16. avgusta. Bralci „Novic“ bodo morebiti mislili, da so Idričanje res razpali, ker nihče v njihovem delovanji za narodni napredek ničesar ne sporoči. Da toraj svoje dobro ime pred slovenskim svetom ohranimo, vam drage „Novice“ izročujem sledeče vrstice, da jih blagovoljno priobčite. — Julija meseca smo imeli nekoliko dobrih gledišćinih iger v tukajšnem rudarskem gledišči. 9. dne t. m. pa je naša čitalnica napravila izgred na bližno pristavo gosp. Leskovca. Velika množica ljudí, med njim vsa tukajšna duhovščina in mnogo uradnikov, se je zbralo, da bi s čitalničnimi udi vred veselje tega dne še bolj povzdignili. Pod milem nebom, med zelenim drevjem je bil postavljen sicer majhen pa lepo okinčan oder. Tribarvene zastavice so bila znamenja, da se tù Slován raduje. Z lepo godbo in prijetnim petjem se je pričela narodna veselica. Na to so sledili kratki pa tehtni govori, resni pa tudi šaljivi. Zdravic in napitnic, slava- in živioklicev ni bilo ne konca ne kraja. Tudi ples ni izostal, kajti hladni večer je mladíni tudi to veselje dopustil. Kaj milo so peli naši čvrsti pevci — pridni mladenči — pri lepi razsvetljavi z bengaličnim ognjem. Težko se je človek ločil od čarobnega kraja; al ločil se je s prijet-

nim spominom na veselico, koja očividno razodeva národno napredovanje. — Konečno naj mi bo pripuščeno, da izrečem presrčno hvalo vsem, kteri podpirajo našo pred Bogom in svetom tako pravično domačo reč s tem, da so in ostanejo zvesti prijatelji našej čitalnici, za ktero se z besedo in djanjem iskreno trudi njen odbor, in poleg tega le srčno željo izrekam, da bi tudi vsi družniki čitalnični prav marljivo se udeleževali vseh njenih naprav, veselic, občnih zborov itd. Vabimo pa tudi druge prebivalce milega našega mesta, da bi čitalnici pristopili, ker, kakor v vsem drugem, tako tudi tukaj velja „z združenimi močmi!“

Iz Senožeč, 13. avgusta. —?— *(Novi sejmi, soparna pivarnica, senožeška okrajna sodnija, nova ura in zvon).* Naši novi sejmi se čvrsto gibljejo, posebno živahen je bil vže drugi sejm, 3. dne t. m. Čudno se je le to vsakemu zdelo, zakaj da Obločani niso prignali nič živine na sejm, ker je bilo kupca iz Trsta, Gorice in njenih okolic, pa tudi iz Furlanije dovolj, ter vsak rep bodi si krava ali vol dobro se je prodal. Prodanih je bilo okoli 60 parov. — Tukajšnja pred malo leti imenitna skozi pretekla 4 leta počivajoča soparna pivarnica se je 5. dne t. m. zopet na kantu prodala; kupili so jo skupaj tržaški milijonarji gospodje: Ritter, Ruggier in drugi. Sliši se, da mislijo ti gospodje imenovano továrnico tako razširiti, da zmorejo 200.000 veder pive leto in dan skuhati, kar se lehko zgodí, kajti novcev je dovolj, zidarskih priprav in prostorov tukaj ne manjka, ledú se tudi dobí pozimi kolikor kdo hoče dober kup; voda studenčnina teče v továrnico neprenehoma močno; drva kupijo tukaj od Podnanoscev v poletnih mesecih, jelova po 6 gl., bukova pa po 7 gl. seženj. Ker se je vže začélo popravljanje továrnice, zato se je nadjati, da se v Senožečah zopet začne živahnejše materijalno življenje, ki nam ga je tako krvavo potreba. — Da nam pa saj c. k. okrajne sodnije visoka vlada nazaj ne privošči, to se nam čez vse čudno zdi, kajti tukaj so od starodavnih časov še bolj imenitne oblastnije uradovale, celó deželna sodnija je tukaj še v 18. stoletji o življenji in smrti sodila in sodbe izpeljevala, na tako imenovanem „graštelu“ pred knez Porciavim gradom, ter zadnja ženska, iz Kazel domá, zarad krivoverstva 1750. leta na grmádi sežgana bila, hudodelec iz Lož pa 1788. leta ob glavo djan (zarad ukradenih 30 rajnšev) potem z glavo med nogami na kol privezan in obešen. Celi akt v originalu o njegovi preiskavi, sila kratek, se tukaj dobí. Marsikaj bi se o našem starinstvu zanimivega lehko pisalo; al za sedaj idimo nazaj k okrajni sodniji. Saj vendar tacega središča za c. k. oblastnije, kakor so ravno Senožeče, na vsem Kranjskem ni: 5 far in 10 podfar z 22.000 prebivalci krožijo Senožeče, od kterih far in podfar nobena vas še celih 3 ur hodá do Senožeč nima. Pod Primorje je pa zopet 1 fara in 5 podfar s 6000 prebivalci, ki nikjer čez 2 uri hodá do Senožeč nimajo. Sam Bog tedaj vedi, zakaj naša vlada tako zametuje Senožeče, kjer so bile starodavne oblastnije; še pod francosko vlado je bilo 28.000 duš senožeškemu kantonu podložnih. Sedaj pa bi bilo to toliko lože, ker lepa in pripravna poslopja za c. k. uradnije in gospode uradnike prazne stojijo. Nadjamo se tedaj, da visoka vlada tudi nam zapuščencem bode kmalu pravična. — Kar se tiče naše nove ure, moremo reči po vsej pravici, da domoljubni mojster Urban Avbelj iz Št. Vida pri Zatičini zna kaj več kot hruške peč'. Tudi novi zvon iz Samasove zvonarnice je ličnejšega dela nego sta prva dva od njegovega sprednika 1852. leta vlita, čeravno nečemo in ne moremo zvonarskih del Toneta Samase zametati. Posebno nas tudi vsi čisto slovenski in pristojni napisi na zvonu veselijo; oni pričajo, da g. Albert Samasa ni tak nemškutar, kakor si ga cela kranjska dežela misli. *)

Vélike Lipljene na Dolenskem. Š. *(Strela z jasnega neba.)* 13. dne t. m. popoldne ob dveh, ko je bilo nebó jasno in je solnce sijalo, je na polji blizo Gradeža (poleg Turjaka) strela ubíla možá, ki je ravno deteljo spravljal; udarila ga je prav na vrh glave. Druzega možá, ki je blizo njega bil, je strelni puh podrl na tla; hujega se mu ni zgodilo; mož ta pripoveduje, da ni ne treska ne grmenja slišal. — Čudna prikazen! **)

Vodice na Dolenskem. Š. — V nekem oddelku gozda Jelovec imenovanega, ki je vpisan pod številko 1066, pod razvalinami Cobelsperškimi blizo Zajčjega hriba je v velikansko skalo vsekano korito za napajanje velike divjačine 7 čevljev dolgo, 4 široko, 1 čevelj globoko; blizo njega je še drugo enako korito, ki se mu vidi, da je bilo za isti namen. Zanimivi ste na vsak način te koriti, ker kažete, da nekdaj je v tem gozdu moralo biti mnogo velike divjačine (srn, jelenov itd.), ki je dandanes ni več.

Iz Podgrada na Dolenskem, 12. avgusta. Letošnja strnena letina je na Dolenskem sploh slabeja od lanske. Ječmenu, reží in pšenici je nekoliko suša, nekoliko moča, posebno pa meglena rosa škodovala, da se je malo zrna, pa še tistega drobnega kot kimelj, dobilo. Zelja pa letos ne bomo Dolenci jedli; grde gosenice, ki so jih metulji zasrali, so ga nam do čistega požrle; na vsakem zelniku jih najdeš na tisoč in tisoč, in zdaj, ko zelja več ni, maršírajo na ubogo repo. — Krompir nam pa črvi žró, in silno droban je. Ako nam še ajdo kaka uima vzame, potlej joj! spet bo huda stradovka pela. — Po vinogradih pa grozdje do sedaj še dobro kapljico obeta, kakor že bo. — Bog jo daj!

V Cirknici 17. avgusta. M. Po 32 letih smo včeraj praznovali pri nas lepo svečanost, pri kteri se je udeležila neštevilna množica ljudstva. Novomašnik tukajšni naš rojak, poslavljen v Zagrebu, gospod Matevž Drenik je prvi svoj dar Vsegamogočnimu prinesel. Kot sinu revnih starišev mu je bilo mogoče svoj namen doseči po poti, da je bil marljiv in da so mu radodarni ljudje pripomogli, med kterimi je bila v prvi vrsti obče znana milodarna Obrezova gospá, ktera je delo včeraj s postrežbo mnogo odbranih gostov dovršila. Če je bil pobožen kristjan pri cerkveni svečanosti ves v duhu v Stvarnika povzdignjen, se je pa tudi povabljenec v družbi cvetečih spletenk prijaznih gospa in veljavnih možakov tudi z okusnimi jedmi okrepčal. Pri tej veselici, ktera je do pozne ure trajala, so goste razveselovali naši domači pevci z vbranim petjem.

Iz Ljubljane. — Rojstni dan Njih Veličanstva cesarja našega Franca Jožefa, kteri se je naznanjal že zarano z mogočnim strelom z ljubljanskega grada, se je obhajal včeraj v stolni cerkvi s slovesno sv. mašo, ktero so peli milostljivi knezoškof in pri kteri so pričujoči bili cesarski namestnik in vse više deželne in mestne, vojaške in civilne oblastnije in mnogo druge gospode in pobožne množice. Popoldne je bil véliki obed pri gosp. cesarskem namestniku.

Cerkveno svečanost je kalila nesreča, ki se je pred cerkvijo pripetila po nemarnosti kočijaža kneza Metternicha, ki je s praznim vozom po gospoda pridirjal pred cerkvena vrata med ondi stoječo obilno množico ljudstva in tù povozil 8 let starega fantiča, da so revčeka

---

*) Tudi mnogi naši ljubljanski trgovci prav radi v „kranjskem“ jeziku prodajajo svojo robo; kader pa gré za pravice narodove, takrat teh pravic celó ne poznajo, ter se poganjajo le za izveličanje naroda našega v boginji Germaniji. Vred.

**) Enako čudno dogodbo na pruskem Šlezkem 10. dne t. m. smo danes brali v nemških časnikih.

morali domú nesti hudo ranjenega na životu, ker je bil pod vsemi 4 kolesi. Nevolja na mestu pričujočega ljudstva je bila in to po pravici velika, in to tem veča, ker je znano, da ima ta kočijaž grdo razvado, da zmirom po mestu jaha kakor živina. Sploh moramo milovati, da je hitra vožnja v tesnih naših ulicah in mnogoterih vogalih čedalje veča in da ne grešijo zoper javno varnost naši večidel pohlevni fiakarji, ampak večkrat sama mala in vélika gospoda, ki bi vendar morala vedeti, da se po mestu ne vozi kakor na prazni pusti! Naj bi „Laibacherica“, ki vidi in večkrat graja hitro vožnjo, enkrat kar naravnost svoje opomine poslala na pravo adreso. Dokler sami lastniki kočij ne spoštujejo postave, vsa policijska skrb ne more po vseh kotih imeti pravega vspeha.

— Predsedstvo više deželne sodnije za Štajersko, Koroško in Kranjsko je razglasilo v deželnih zakonikih, da po novi osnovi bode na Štajerskem 61 c. k. okrajnih sodnikov, na Koroškem 27, na Kranjskem 26, v vsem skupaj 114, med kterimi jih 57 dobiva po 1500 gold., 57 pa po 1300 gold. letne plače, — adjunktov bode na Štajerskem 72, na Koroškem 22, na Kranjskem 37, skupaj 131, med kterimi jih 65 dobiva po 900 gold., 66 pa po 800 gold. letne plače, — voditeljev gruntnih bukev je na Štajerskem 29, na Koroškem 5, na Kranjskem 7, skupaj 41, med temi jih 20 dobiva po 800 gold., 21 po 700 gold., — kancelistov je skupaj 149, ki dobivajo plače po 500 do 600 gold., in služabnikov je skupaj 259 po 280 do 300 gl. letne plače. — Na Kranjskem so imenovani za sodnike gospodje: V. Jevnikar za Postojno, Janez Logar za Črnomelj, Jože Krsnik za Brdo, Lovro Jerovšek za Bistrico, Janez Košir za Kočevje, Adalbert Kandolini za V. Lažče, Ljudevit Semen za Krško, Jože Päuer za Idrijo, Jože Potrato za Kranj, France Vrbič za Kranjsko goro, Jože Vrdovac za Lož, Jurij Levičnik za Loko, Jože Logar za Litijo, Gustav Elsner za Metliko, Peter Levičnik za Mokronog, dr. Jože Kerstein za Tržič, Alojzi Mulej za Vrhniko, Avgust Urbas za Planino, Jože Lah za Radolico, Anton Raab pl. Rabenau za Radeče, Valentin Šusteršič za Ribnico, Janez Lapajne za Žuženberg, Janez Elsner za Kamnik, Franc Omahen za Trebno, Janez Roth za Višnjo goro, Nik. Moos za Ipavo.

— C. k. deželna vlada v Ljubljani bode za prihodnje leto oddala 7 Flödnigovih ustanov (štifteng) za slepe, ki se pošljejo v izrejilnico v Linc. Tako ustanovo morejo dobiti otroci kranjskih revnih starišev, fantiči ali deklice od 8. do 12. leta, ki so sicer zdravi in brihtni, prošnje za te ustanove s krstnim in ubožnim listom in s spričalom zdravniškem, da so otroku bile kozé cepljene in je zdrav, naj stariši ali varhi tacih otrok na deželi po svoji c. k. okrajni gosposki, ljubljanski pa po mestnem magistratu pošljejo c. k. deželni vladi v Ljubljano do 5. dne prihodnjega meseca.

— Prečastiti gosp. Franc Prusnik, fajmošter na Igu, je imenovan za korarja v Novem mestu.

— 15. dne p. m. napravijo učitelji kranjskih ljudskih šol v Ljubljani tabor, kakor slišimo, bode predsedoval vrli naš g. Močnik, učitelj na Št. Jakobški mestni šoli.

— V pondeljek je bila očitna preskušnja v tukajšnji varovalnici malih otrók, ki se združuje po milosti dobrotnikov in kamor hodijo celó majhni otroci ubozih starišev, dokler niso še ugodni za ljudske šole. To so otroci domačih rokodelcev, delalcev. In čujte, ta deca že po vse oblizuje nemščina, namesti da bi se podučevali v jeziku, ki jih je mati učila, kakor Vodnik pravi. Lomili so res nemščino kar koli so mogli kakor se tudi „papagajčeki“ naučijo besed. Res, da se s tako „izurjeno“ deco more učitelj bolj ponašati, kakor gosp. župnik z odraščenim ljudstvom v tej fari, ki na priliko pri molitvi litanij na nemški: „Heilige Maria“, „heiliger Raphael“, „heiliger Johannes der Täufer“ itd. slovenski odgovarja: „prosi za nas“, ker ne razume nemški.

— Odbor za osnovo „ljubljanske godbe“ se je ustanovil in si za prvomestnika izvolil g. Petra Kozlerja, za blagajnika g. Mat. Gregoriča in za tajnika g. Ed. Pourja. Iz nabranega denarja je kupil od razpuščene c. k. topničarske godbe potrebnega muzičnega orodja in nót, in službo kapelnika je razpisal, ker voditelj te godbe mora biti tudi učitelj muzike. Kdor se misli sposobnega kapelnika, naj se oglasí pri odboru do 1. septembra.

— V petek je bil v našem listu napovedani shod študentov vseučiliščinih, kteremu je predsedoval g. Tomšič „Slov. Nar“. vrednik. Sešlo se je okoli 120 dijakov. Brez vse debate bile so sprejete vse točke, razun ene, ker predlog za osnovo pravoslovne akademije v Ljubljani po poprejšnem odborovem sklepu ni prišel na vrsto. O prvi točki, to je „o vpeljavi slovenskega jezika v ljudske in srednje šole“ je govoril g. Samec, — o drugi, to je, o dopolnitvi jugoslov. vseučilišča v Zagrebu je govoril g. Oblak, v tretji, to je „o osnovi slov. mladine“ pa g. Jurčič. — Dramatično društvo je shodu na čast napravilo gledišćini igri v čitalnici; po tej „besedi“ pa je bila živahna beseda v gostilnici, v kteri so se zbrani mladi gospodje zlajševali svoja srca, vsak po svoje. In kdo bi jim tega ne privoščil?

— Gosp. Fr. Lesják, učitelj na c. k. normalki ljubljanski, je pristopil ljubljanskemu društvu „konstitutioneller Verein.“ Ta pristop se nam zdí le za tega del zanimiv, ker je prvi in menda zadnji izmed duhovščine kranjske.

— Ljubljanski „Tagblatt“, ki dozdaj ni še pokazal kaj prida druzega gradiva kakor to, da obira nas in druge narodne liste in da išče razločkov med slovensko stranko, čegar voditelji so se slepó podvrgli duhovščini, in pa med „liberalnimi elementi“ (v 2. listu pa ga že misel sprehaja, da tudi „liberalni elementi“ ljutomerskega tabora stojé pod krilom „duhovščine“) se je v 1. listu najbolj grozil nad tem, da „Novice“ in „Triglav“ sta neverna Tomaža, kar se tiče sila nizke naročnine „Tagblatt-ove.“ Na vprašanje njegovo: „kako pa, če je 300 družbenikov „konstitutionalnega društva“ izreklo, da je „Tagblatt“ njihov organ? Tedaj to društvo je plačano od vlade?“ Odgovarjamo na kratko le to: Mi nismo ne v pravilih „konst. društva“ in nikjer drugod brali, da družbeniki so zavezani „Tagblatt“ vzdržavati, in to je vse drugo nego naročevati se. V tem, da je „Tagblatt“ organ družbi, pa ne tičí še subvencija od 300 družbenikov! Al pustimo pretresovanje puhle logike, — kakor vsak trdi, kar mu je drago, si tudi vsak lahko misli kar koli hoče; saj je še le te dni celó dunajska stara „Pressa“ začela vvodni članek s tem, da je rekla: „Die Offiziösen behaupten zwar“ — — — — Mi sklepamo „Pressine“ te besede s tem, da vprašamo: „Wer lacht da?“ — Gledé na sporočilo pa, ki ga je prvi list mladega „Tagblatt-a“ prinesel iz skrivne séje mestnega zbora, vprašamo poročevalca: ali so skrivne seje zato, da jih ktera stranka porabi za svoj mlin pred svetom? da zamolčí vse, kar so drugi govorili, da svet sam sodi, ne pa stranka, kaj je pravo, kaj je postavno. Naj bi bil odbornik Dežman naravnost rekel, da je bila seja viharna, ne pa „soll eine sehr aufregende gewesen sein“; naj bi bil povedal, kakošne resnice je v očí povedal večini župan, po sporočilu in predlogih razžaljen; naj bi bil povedal, da manjšina je pred sklepom seje zapu-

stila dvorano, ker je videla, da porazumljenje ni mogoče, in da je s tem odhodom naznaníla protést zoper večinine sklepe. Ako je poročevalec v „Tagblattu“ prelomil skrivnost seje, naj bi pošteno povedal vse, da svet mora soditi, kaj je pravo, postavno, ustavno, kaj pa ne!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Deželni zbori se po vsi Cislajtaniji začnó v saboto. Važna dôba bode ta. Kako se bode vstopil deželni zbor v Pragi, to je najvažnejše vprašanje za Avstrijo. Prav gotovega se še nič ne vé, ali pridejo češki poslanci v zbor, in kako dolgo ostanejo. Po časnikih se bere, da so stenografi najeti le za 8 dni, ker neki s protestom odidejo češki poslanci; vendar gotovega se še nič ne vé, in tako tudi ne, kako se bode vedel galiciški, moravski, kranjski, štajarski zbor itd.

Štajarsko. — Za slovensko Štajarsko so za sodnike imenovani sledeči gospodje: Janez Wieser za Kozje, Mih. Šliber za Vranjsko, Vinko Vanino za Ormuž, Janez Ribič za Konjice, Jakob Mayr za Sevnico, Anton Globočnik za Ljutomer, Janez Forstnar za Marbreg, Janez Pogačnik za Maribor, Anton Pirkmayr za Gorenji grad, Jože Nemanič za gorenjo Radgono, F. pl. Schillenfeld za Ptuj, Ignaci Kafol za Radgono, Ignaci Högelsberger za Brežice, Simon Praprotnik za Rogatec, M. Sirk za Šoštajn, Jože Prix za Ščavnico, Jakob Zirkelbach za St. Lenart, V. Jenčič za Šmarje, Franc Glaser za Laški trg, Franc Kokošinek za slov. Bistrico, Franc Forstner za slov. Gradec.

Slovensko Štajarsko. — Rodoljubi Savinske doline so sklenili sklicati drugi slovenski tabor na 6. dan septembra meseca v Žalec (Sachsenfeld) pri Celji.

— V Gradcu pridigovata zdaj v Puntigamovi gostilnici „novo katoliško vero“ glasoviti Nemec Ronge in Dunajčan Forster. Mnogo nemškega ljudstva vrè v gostilnico, ki je prižnica novovercem. „Mi imamo zdaj ustavnega cesarja — je kričal v petek Forster — čmu bi imeli absolutističnega papeža!“ In nove vere ali piva pijana skupščina je ploskala tem besedam, da se je pivarnica tresla! Forster gré potem v Pešt, Ronge pa neki pride v Ljubljano. Dandanes je vse mogoče!

Goriško. — Za c. kr. sodnike v čisto slovenskih okrajih Goriškega so imenovani sledeči gospodje: Za Bovec Aleks. Rozman, za Cirkno Mavrici Moric, za Tomin Fil. Abram, za Kanal Tomaž Graf, za Ajdovščino Fr. Grosmann, za Komen Karol Šerko, za Sežano Ignaci Schludermann, za Cervinjano Krištof Della-Torre; v Gradišče Ivan Brumati, v Karmin Ivan Mužina, za Tržič (Monfalkon) Henr. pl. Fichtel.

— Od ministerstva pravosodja so razglašeni v včerajšnji „Wien. Ztg.“ za adjunkte na Kranjskem gospodje: Jakob Roj in Jurij Volčič za Postojno, Janez Hudovernik za Črnomelj, Jože Polc za Brdo, Matevž Resman in dr. Henrik Dolenec za Bistrico, Anton Leskovec in G. Bruner za Kočevje, Janez Šetina za V. Lašče, Janez Bric in Andrej Kulavec za Krško, Gregor Žerjav za Idrijo, Janez Šega in Gregor Kršič za Kranj, Edvard Steska za Loko, Franc Knez za Lož, Julij Ledenik za Litijo, Anton Rožnik za Metliko, dr. Josip Gale za Mokronog, Lovro Ratek za Vrhniko, Edvard Dev in dr. Vojteh Kravs za Planino, Henrik Hajne za Radolico, Franjo Toman za Rateče, Franjo Macun za Ribnico, Josip Martinak za Žužemberg, Edvard Valenta in Janez Pogorelec za Kamnik, Josip Podboj za Trebno Viljem Martinak za Višnjo goro, Janez Zupanec za Ipavo.

— *Iz okolice tržaške* — je došla, kakor „Primorec“ piše, sledeča prošnja s 3500 podpisi na pres. cesarja na Dunaj: „Vaše Veličanstvo! Narodni batalijon tržaške okolice je stoletja udano in zvesto služil slavnim prednikom Vašega c. kr. Veličanstva, i Vi sami, presvitli naš kralj in cesar, blagovolili ste mu najmilostljivejše izreči Svojo Najvišo zadovoljnost, ko so zadnji vojni viharji pretresali našo državo. Noben madež nikoli ni oskrunil njegove udanosti in zvestobe do presvitle cesarske hiše, tudi v zadnjih žalostnih dogodbah v Trstu se noben ud tega vojaškega krdela v ničem ni zagrešil. Pri vsem tem tako lojalnem vedenju, pri vsej udanosti in zvestobi do presvitle Vaše krone, začela se je napenjati neka mala stranka zoper narodni batalijon, ter si prizadeva z nepoštenimi sredstvi, da podkoplje batalijonu staro čast, da ga pripravi v nevreden sum pri visokej vladi Vašega c. k. Veličanstva; celó v mestnem svetovalstvu nekteri govoré za to, naj bi se to vojaško krdelo razpustilo in predrzno trdijo, da je vedno žuganje Trstu ta batalijon, ki je tolikrat najlepši red v mestu hranil. Tako vedenje je batalijonu velika žalitev in očito priča, da izvira iz žalostne zmote in nečistih namenov. Če tudi je Vašemu c. kr. Veličanstvu neomejena udanost i neoskrunjena zvestoba do presvitle krone predobro znana, vendar se ne moremo zastopniki okolice in nje prebivalci vzdržati, da ne bi take britkosti očetnemu srcu Vašega Veličanstva potožili in v največi pokornosti prosili: „Vaše c. kr. apostolsko Veličanstvo blagovoli najmilostljivše ukazati, da batalijon ostane v vsem tak, kakoršen je zdaj.“

Tirolsko. Pri zadnjih volitvah deželnih poslancev v severnih Tirolah so padli „liberalci“ in zmogli so poslanci stare tirolske korenine. To pa dela jok in stok v „liberalnih“ dunajskih listih.

Nemčija. Pri shodu pruskega kralja z ruskim carom v Schwalbach-u se je po besedah „Ind. Belg.“ zeló vtrdila prijaznost med prusko in rusko vlado.

Francosko. Ko je cesar Napoleon 15. dne t. m. ogledaval narodno stražo, je bil živahno sprejet; vendar se kažejo povsod po deželi znamenja, ki glavo belijo cesarju. Prisiljen bo notranjemu nezadovoljstvu oddušek dati z vojsko, in to s Prusom, kterega narod francoski pisano gleda, da zida veliko Nemčijo, ki je silno zoperna Francozom. „Zukunft“ je unidan menda iz gotovega vira prinesla novico, da zdaj in zdaj se utegne začeti boj med Francozom in Prusom.

Kursi na Dunaji 11. avgusta.

5% metaliki 58 fl. 40 kr.	Ažijo srebra 112 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 62 fl. 15 kr.	Cekini 5 fl. 4 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 14. avgusta 1868.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 5 fl. 75. — turšice 3 fl. 15. — soršice 3 fl. 84. — rži 3 fl. 20. — ječmena 2 fl. 40. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. —. — ovsa 1 fl. 90 — Krompir 1 fl. 20.

Loterijne srečke:

V Gradcu na Dunaji } 12. avgusta 1868: **41. 54. 73. 68. 3.** **35. 28. 54. 32. 84.**

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 26. avgusta.

Odgovorni vrednik **Janez Murnik**. — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.